

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82709,Ziemecki-Stanislaw.html>
2022-10-02, 09:12

Ziemecki Stanisław

ZIEMECKI Stanisław (10 IV 1881, Warszawa – 19 I 1956, Lublin), fizyk. Syn znanego warszawskiego lekarza Maurycego Landaua i Doroty z domu Winkelhaus.

Za namową ojca zaczął studia na wydziale lekarskim Cesarskiego Uniw. Warszawskiego. Wkrótce przekonał się, że było to nieporozumienie i przeniósł się na wydział przyrodniczy. Interesowała go wówczas głównie chemia i krystalografia, którą studiował pod kierunkiem wybitnego profesora rosyjskiego Georgija Wulfa. Po ukończeniu studiów wyjechał do Genewy, gdzie pracował w laboratorium fizycznym, a potem spędził dwa lata w Getyndze, gdzie zajmował się optyką.

Po powrocie do Warszawy pracował 1908–20 jako nauczyciel w Gimnazjum im. M. Reja, a od 1909 był kierownikiem Zakładu Fizyki i wykładowcą w Szkole Mechaniczno-Technicznej H. Wawelberga i S. Rotwanda. Tam prowadził prace doświadczalne w laboratorium stworzonym przez profesora tej uczelni, W. Biernackiego. Od 1920 zaczął wykładać w SGGW i kierował tam Zakładem Fizyki. Zajmował się nadal zagadnieniami dotyczącymi optyki, zjawiskiem Ramana, luminescencją par rtęci pod wpływem promieni X, fluorescencją par jodu. Pierwsze prace naukowe publikował pod nazwiskiem Landau, potem zmienił nazwisko na Ziemecki (w latach 20. występował jeszcze jako Landau-Ziemecki).

Z. był pionierem badań promieniowania kosmicznego w Polsce. Wykład habilitacyjny w PW w 1931 zatytułował właśnie: *Promienie kosmiczne*. Było to wówczas zjawisko jeszcze mało zbadane i każda nowa praca przyczyniała się do wyjaśnienia natury tych promieni. Z. ze swym asystentem Konstantym Narkiewiczem-Jodko, a potem także ze Sz. Szczeniowskim wykonał kilka istotnych pomiarów natężenia

promieniowania pod ziemią, w kopalni „Wapno”, a przede wszystkim w lotach balonowych, gdzie skorygowali („Nature” 137, 944 (1936)) fałszywe wnioski niemieckiego fizyka G.A. Suckstorffa na temat rzekomego istnienia nieznanych pierwiastków promieniotwórczych w górnych warstwach atmosfery.

Z. był jednym z głównych wykonawców aparatury (komór jonizacyjnych) do pomiaru natężenia promieni kosmicznych w locie balonu stratosferycznego „Gwiazda Polski”. Niestety to niezwykle ambitne przedsięwzięcie zakończyło się niepowodzeniem: podczas przygotowań do startu balonu 12–13 X 1938 w Dolinie Chochołowskiej zapalił się wodór i spłonęła część powłoki balonu; ponowny start balonu wypełnionego dla bezpieczeństwa helem, planowany na IX 1939 w Gorganach, nie mógł dojść już do skutku.

W latach powojennych Z. brał udział w organizacji UMCS w Lublinie, gdzie objął Katedrę Fizyki Doświadczalnej. Tworzył od podstaw Zakład Fizyki i wkrótce mógł tam prowadzić badania (na temat selektywnego zjawiska fotoelektrycznego).

Z. odegrał bardzo dużą rolę w rozpowszechnianiu fizyki w Polsce. W dwutomowym pionierskim w Polsce wydawnictwie *Z dziejów rozwoju fizyki* (1913–14) opracował działy *Optyka* oraz *Jony i elektrony*. Drugie, rozszerzone wydanie tego dzieła ukazało się w 1931 pt. *Dzieje rozwoju fizyki w zarysach*. Z. był tam autorem działów *Optyka* i *Budowa materii*, liczących łącznie niemal 500 stron. Był także współautorem, ze Szczeniowskim, książki *Promieniowanie i materia* (1932); napisał również kilka bardzo dobrych podręczników szkolnych.

Łoza.

J. Specht: *Wśród fizyków polskich*, Lwów 1938, s. 279–299; A. Teske: *Stanisław Ziemecki (1881–1956)*, „Postępy Fizyki” 1956, t. 7, z. 3; A.K. Wróblewski: *Fizyka wysokich energii w Polsce – pierwsze 50 lat*, „Postępy Fizyki” 1993, t. 44, z. 2.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)